

A Zöld Alagút örök vándora

(Búcsú Cseh Károly költő barátomtól)

Szerette a Zöld Alagutat. Megszámlálni sem tudnám, hányszor ballagtunk benne végig mély értelmű beszélgetésekbe merülve, noha ezekből a csevegésekből hiányzott minden fennkölt, minden megváltó szándék. Ellenkezőleg. A *spiritus loci*, a hely szellemét majdhogynem megszenteltető módon, sokkal inkább az elszabadult jókedv jellemezte őket. S mindegyre jótékony cinkossággal borult a Zöld Alagút.

Minden alkalommal vidáman készülődtünk szakrális sétánkra, s indulás előtt mindahányszor felhangzott az útra hívó rigmus, a „csehiádák” egyike: *Boldog szí-
vünk beh repesi: vár reánk a Kerepesi!*

Merthogy a Zöld Alagút a Kerepesi temető leghosszabb nyílegyenes fasora, végében Munkácsy Mihály felmagasló sír-emlékével. A kétoldalt álló öreg vadgesztenyefák összeboruló, egybefüggő lombkoronái adják azt a hatást, mintha végtelen hosszú zöld alagútban sétálna az ember.

Kószalásaink közepette időnként előkapta számtalan kis noteszének mindig zsebében lapuló valamelyikét, s pillanatnyi meglátásait, észleleteit vagy csak rácsodálkozásait azonnal rögzítette *szilánkok* formájában, hogy közülük később számosat átemeljen verseibe.

Gesztenyéket szedett. Guggolt a Zöld Alagútban, s a lehullott levelek között kutatott a barnán csillogó vagy a megrepedt tüskés héjből kikacsintó csoda után. Verseiben, fordításaiban is többször találkozhatunk vele, és nyilván nem véletlen, hogy öt évvel ezelőtt megjelent verseskötetének címében is felbukkan (*Gesztenyék ideje*).

Említettem a „csehiádákat”. Valamikor, sok évvel ezelőtt külön füzetet nyitottam ezzel a címmel, s ott gyűjtöttem Karcsi jellegzetes „szellemi kavicsait”. Előfordult, hogy felhívott, és mindjárt ezzel kezdte: – Mit szólsz ehhez, bátyuska? – És következett valami egetverő sületlenség, képtelenség, nyelvtekerés vagy erotikába hajló rímshiporka.

Sajnos jó ideje megritkultak, majd teljesen elapadtak a *csehiádák*, amit én a 2006-os szívűtétjétől eredeztetek. Már válságos állapotban került sor a

Cseh Károly (1952–2013)

Babits Mihály szobrával a szekszárdi
Babits-ház udvarában

műtetre, s bár erről nyíltan soha nem beszélt, bizonyos, hogy azóta állandóan a halál árnyékában élt. Az addigi bohéből, a *kisvárosi Don Juanból*, a mindenből és mindenkiből viccet csináló *clownból* lassanként elszivárgott az ösztönös jókedv, s ha olykor-olykor próbált is még felvillantani belőle valamit, az már csak halvány visszfénye volt a réginek.

Csak a lobogása maradt a régi, a nyughatatlanság, ami egy idő után mozgáskényszerré vált. Állandóan ment, folyton utazott – Egerbe, Miskolcra, Budapestre, ahova csak hívták –, és ebben még a nagy műtét utáni, pihenést követelő állapota sem gátolhatta meg. Mi tudtuk ezt; feleséggel, Majával számtalanszor figyelmeztettük, micsoda önpusztító életmód ez – de hiába.

Sokszor eljött hozzánk. Míg Budapesten laktunk, gyakrabban, de még „vidéki magányunkban” is többször meglátogatott bennünket. Nem múlt el alkalom, hogy el ne mondta volna: – Olyan jó itt nálatok. – Egyfajta menedékhely lehettünk számára. Maja mindenre kiterjedő gondoskodása folytán valóban otthon érezhette magát.

Voltak „együtt olvasásaink”. Ő elhozta magával a legutóbbi látogatása óta készült írásait, én hasonlóképpen összegyűjtöttem a magaméit. Karcsi ilyenkor elővette „pápuaszemét”, egyikünk erre hevert el, másikunk arra, s átadtuk magunkat a szellemi élvezkedésnek. Időnként felfakadt belőle a mélyről induló, öblös, egyre göndörödő nevetés, ha épp olyan részt talált, vagy váratlanul felugrott, hozzám szaladt, megrázta a kezem elismerése jeléül, majd visszatelepedett és folytatta az olvasást, megtéve időnként kritikai megjegyzéseit is. Mindeközben feszülten várta, én mit szólok az ő műveihez. Szinte szomjazta, szivacsként itta magába az elismerést, a dicséretet.

Nyugtalan lelke nem tűrte sokáig a tétlenséget, ezért napközben többször indultunk hosszabb-rövidebb barangolásra. Sétáink valahogy mindig úgy alakultak, hogy útba ejtsük a *Szentélyt*, Kőbánya egyik legosztályonalulibb kricsmijét, elkortyolgatván ott egy-egy pohár bort (mindig vöröset), amellyel természetesen az eszme talaját locsolgattuk, hogy minél termékenyebb maradjon. (A műtét után Karcsi szigorún betartotta az alkoholtilalmat, így kizárólag rám hárult a feladat, hogy megszentelt kortyokkal adózzak a múzsáknak, miközben ő dupla buborékkal itta az ásványvizet.)

Régen járt nálunk, hovatovább másfél éve. – Fájnak a vasaim – panaszkodott egyre többször a bordáit összefogó kapcsok időjárás frontok okozta lázadozásaira. Már nem merte vállalni a sokórás utazást. Ezentúl hiába is várnam a kis piros vonatonál. Nem mosolyog, nem integet többé a nyitott ajtóból a megérkezés boldog örömeivel.

2013. január 9-én éjjel végleg elváltunk egymástól. Ő előresietett. A Zöld Alagút végéből még egyszer visszaintett.

*

Ezek az én emlékeim a költőről és barátról. Életművének – verseinek, fordításainak, recenzióinak – szakszerű méltatása az arra hivatottak dolga lesz.

Erdélyi Z. János